

Saksamaal algab Arvo Pärtile pühendatud festival

● Saksamaal Dortmundi kontserdimajas toimub 15.–18. veebruarini Arvo Pärti loomingule pühendatud festival «Zeitinsel Arvo Pärt» («Aja-saar Arvo Pärt»), mille raames saab külastada Arvo Pärti Keskuse koostatud näitust ning saada osa Pärtiteemalisest vestlusringist.

Festivalil astuvad üles mitmed Pärti-interpretid, nende seas viuldajad Gidon Kremer ja Hugo Tucciati, tšellist Anja Lechner, Lääne-Saksa Ringhäälingu (WDR) sümfooniaorkester Kristiina Poska juhatusel ning Tõnu Kaljuste koos Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestriga.

Festivali avavad 15. veebruaril Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester, kes toovad Kaljuste juhatusel esitusele Arvo Pärti autorikava teostega «Peegel peeglis», «Kollaaž teemal B-A-C-H», «Solfedžo», «Aliinale», «Veni creator» ja «Te Deum».

17. veebruaril jõuab Eesti Filharmoonia Kammerkoori esituses maailma esiettekandes kuulajateni ka eesti helilooja Evelin Seppari *a capella* segakoori teos «Iris», mis on loodud Jaan Kaplinski luuletekstile ning mille tellis Dortmundi kontserdimaja festivali jaoks.

Jazzkaar avalikustas põhiprogrammi

● Aprillis 35. sünnipäeva tähistava muusikafestivali Jazzkaar kavas on üle 20 kontserdi esinejatega nii Eestist, Itaaliast, Luksemburgist kui Brasiiliast.

Põhjamaade noorte heliloojate konkursil esikoha võitnud ja hetkel end Soomes täiendav helilooja-laulja-ansamblijuht Bianca Rantala toob avakontserdil kuulajateni teose «Moral Paradox». Samuti saabub Tallinna üks kauaoodatud kollektiiv: Snarky Puppy.

Välisartistidest astuvad üles veel Theo Croker, Eve Risseri Red Desert Orchestra, Schaerer/Kalima/Meyer, Tobias Preisig, Christian McBride oma uue ansambliga, MonoNeon, Joep Beving ja NoSax NoClar. Jazzkaare 35. sünnipäevaks lendab Luksemburgist Tallinna nüüdisdžäss ja rokki sulatav klaveritrio Dock In Absolute.

Festivalil kuuleb mitmeid esiettekandeid: lisaks avakontserdile «Moral Paradox» ning Janno Trumpi JT Conception uue albumi «How Far Can You Go» esitluskontserdile kuuleb värsket koosseisu Tafenau-Kass-Tammearu debüütikava, Estonian Voices uue albumi esitlust, duo Maria Faust & Kresten Osgood esimest avalikku kontserti ning Mingo Rajandi uut kava «Werewolves».

Jazzkaar toimub 21.–28. aprillini üle Eesti. Täispika programmiga saab tutvuda festivali kodulehel.

HENDRIK ALLA
kultuuritoimetuse juht

ARVUSTUS

«Kabaree»

John Kanderi muusikal John Van Drufeni näidendi ja Christopher Isherwoodi jutustuse ainetel

Lavastaja AnnaKarin Hirdwall (Rootsi)

Muusikajuht ja dirigent Kaspar Mänd, dirigent Lauri Sirp

Libreto Joe Masteroff, tõlge Hannes Villemson, laulusõnad Fred Ebb, tõlge Kirke Kangro

Kunstnik Caroline Romare (Rootsi), valguskunstnik Peter Stockhaus (Rootsi), koreograaf Adrienne Åbjörn (Rootsi)

Osades Priit Võigemast, Kaarel Targo, Hanna-Liina Vösa, Piret Krumm, Kalle Sepp, Juuli Lill, Katrin Karisma, Mart Laur, Jassi Zahharov, Karis Trass, Kadri Nirgi, Mart Madiste, Jaak Jõeakallas

Esietendus rahvusoperis Estonia 9. veebruaril, kestus koos vaheajaga 3 tundi ja 5 minutit

«Mu vanaemal oli ka niisugune.» Just sellise lause tabas mu kõrv, lausujaks noore naise hää. Rahvusoperi «Kabaree» esietenduse lõpus projitseeriti eesriidele natsikoonduslaagrite vangide tätoveeringud, meile näidati sadu numbreid...

See spontaanselt öeldud kommentaar, mis küllap ehmatas sel hetkel lausujat ennastki, on vastus küsimusele, kas ja miks peaks muusikali «Kabaree» praegu mängima ja vaatama. Totalitarism rõhub jälle peale, tulgu ta svastika või Z-tähtede all.

Rahvusoperis kõlab John Kanderi muusika (dirigent Kaspar Mänd) sama kütkestavalt kui salvestistelt või legendaarsetel filmidel, kõik vokaalsed esitused on Estonias suurepärased, vähemalt esietendusel ei kriipinud miski kõrva. Samuti saab esile tõsta hoogsaid tantsunumbreid, eriti tantsurühma ja ka Konferansjee liikumist kõrgetel kontsadel.

Ent saalist lahkusin pigem nõutuna, sest vajaka jäi inimlikku tragöödiat, üksikisiku valikute üldistust maailmale, peent paralleeli praegusega, uhkeid kostüüme, traagikat, emotsionaalset puudutust ja mõtlema panemist. Seega: kuigi materjal ja esitajad lubanuks kirglikku õhtut haarava muusikaga, oli tulemus väikekodanlikult korralik ja leige lavastus.

Esietenduse täht Karisma

Samas möönan, et esietendus 9. veebruaril pakkus vaatajale hõrku kombinatsiooni, sest Sally Bowlesi rollis oli Piret Krumm, aga tema ema Katrin Karisma kehastas pansionipidajat preili Schneiderit (paralleelselt on nendes rollides veel Hanna-Liina Vösa ja Juuli Lill). Meenutuseks: 1984. aasta Estonia «Kabarees» oli Karisma laval Sally rollis, kusjuures enam-vähem samas vanuses, kui tema tütar praegu. Nii Krumm kui Karisma olid mõlemad oma rollides head, nii et igati õnnestunud on nende valik.

Esietenduse täht oli ennekoike aga Karisma, tema preili Schneideri ja ka härra Schultzi (arvustatud etenduses Jassi Zahharov) duo tunduski selle «Kabaree» kõige küpsem,

Võigemast! Andke meile rohkem Priit Võigemast!

Piret Krummi valik Sally rolli õigustas end toredasti.

Estonia «Kabarees» puudub kõnts ja pahelisus, aga mis dekadents see niisugune siis on?!

veenvam ja meisterlikum esitus. Nende lavaline enesekindlus varjutas mõnevõrra Sally ja Clifford Bradshaw' (Kaarel Targo) esitust, mis pidanuks ju olema muusikali dramaatiline tõmbenumber. Targo tegi kohmetu, saamatu ja naiivse ameeriklase rolli just neidsamu vahendeid kasutades usutavalt, kuid sarama löi ta siis, kui Cliff oli sunnitud lõpuks meheks hakkama.

Totalitarismi uss uuristab meie ajusid

Jaanuari alguses tegi keegi Epp Tsirk New Yorgist ettepaneku, et 9. märtsil, kui meenutame Tallinna pommitamist 1944. aastal, ei tohiks Estonias mitte mingil juhul toimuda «Kabaree» etendust. Sest kuidas saab lõbutada ja pidutseda, kui on lein jne.

Epp Tsirk on ilmselgelt kinni jäänud vormi, aga mitte adunud sisu. Kogu «Kabaree» sõnum on ju hoopis

vastupidine, totalitarismivastane. Kummaline, et sellest haaras kinni ka Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse liige Helle Solnask, kes kirjutas samasisulise nõudmise Estonia juhtkonnale: jätku nad «Kabaree» etendus 9. märtsil ära, sest...

See on kurb, aga erakordselt täpne näide, kuidas totalitaarne mõttelaad peseb, loputab ja lõpuks vä-

nab meie ajusid: keelame endid ise, lämmatame iga vabadusemõtte enne, kui ehk meid keelama hakatakse.

Õnneks kommenteeris rahvusoper Estonia seda nõudmist nii: «9. märtsil 1944 sundisid pimeduse jõud Estonia teatrit etenduse pooleli jätma. 9. märtsil 2024 Rahvusoper Estonia pimeduse jõudele ei allu ning

«Kabaree» Estonias: glamuurne nagu Marati aluspesu

FOTOD: SIIM VAHUR

«Kabaree» läbi aegade

- «Kabaree» on nagu sibul, mis endale järjest uusi kihte kasvatab.
- Kõigepealt oli angloameerika kirjaniku Christopher Isherwoodi Weimari vabariigi viimsetest aastatest rääkiv romaan «Goodbye to Berlin» (1939). Autoril oli muide suhe ühe tollase kabareelauljari Jean Rossiga, kes eriti laulda ei osanud, küll aga oli tal ekstra madal, suitsune ja sensuaalne hää.
- Raamatu põhjal kirjutati 1951. aastal näidend «I am a Camera», see moonduks 1966. aastal üliedukaks Broadway muusikaliks ning 1972. aastal juba Bob Fosse'i lavastatud kaheksa Oscarit võitnud filmiks.

ne, alko, narko ja kõik see, mida meile ei näidatud. Võib-olla taheti sellega näidata tänapäevasust?

Konferansjee, selline ambivalentne ja hermafrodiitlik tegelane, mõjus Priit Võigemasti esituses äärmiselt jõuliselt ja maskuliinselt, hoolimata platvormsaabasest, valgetest kintspükstest ja atlassrinnahoidjast paljal ülakehal.

On kummaline, kui sellise kaliibriga kahur nagu Võigemast – teda nimetatakse praegu Eesti teatri kõige kuumemaks nimeks, kes toob kõik saalid täis, samas esindab ta eriti kõrget töömoraali ja haruldast näitlejameisterlikkust – lavale veeretatakse ja siis teda seal täies mahus ära ei kasutata. Konferansjee küll viibib ka oma kuulsate laulunumbrite (esitus suurepärase!) vaheajalgi pidevalt laval, tolgendab grim-

mitoaks sisustatud rõdul teiste tegelaste elul nagu silma peal hoides, ent vaataja unustab ta üsna pea. Kindel, et Võigemast on võimeline ka lihtsalt lavanurgas vaikides võimsalt «kohal olema», aga seda lavastaja temalt ei nõua või talle ei paku. Kahju.

«Kabaree» kujutab Weimari vabariigi lõpuaastaid Berliinis. Lokkab elupõletamine, kõikvõimalikud teadvust muutvad ained ja seksuaalvabadused. Üks-teine ning süütute kodanike nägusid taovad võrdse eduga sisse natside ja kommunistide jõud. Inimesed pole lollid, kollektiivse seljaajuga nad tajuvad, mis on tulekul, kuid tundes, et selle vastu enam midagi teha ei saa, vajuvad dekadentsi mädasohu, et nautida seal püherdamist, enne kui raudne saabas suu hammastest lagedaks lööb.

Kõike seda Estonia laval ei näe. Berliini ööelu madalaimate sfääride kujutamisel oleks nagu esteetiliselt mõõdupuuks võetud talupojatarikus: no ega riie ei pea olema kallid ega uhke, peaaegu, et oleks puhast ja ilusti paigutatud.

Vähe glamuuri ja kõntsa

Seksapiili on lavastaja ja kunstniku nägemuses sama palju kui 1984. aasta Marati pesus. Tahaks karjuda: «Mis jama see on, kus on mu kokaiin ja nälgitud tibud!» Lugeja muidugi mõistab, et niisuguse hüüdega ei nõuta taga kahejalgseid sulelisi, aga natuke elunälga ja hukutavat kirge kuluks Estonia lavale vägagi ära!

Samuti puudub (odav) glamuur ja puudub kõnts, mida tolalases Berliinis piisavalt leidis. Maailm jaguneb kaheks hulluseks, kõiki pahesid appi võttev hedonistlik elupõletamine ühelt poolt ja teiselt poolt ihalus suure ja puhta tuhandeaastase impeeriumi järele, mille riigieelarve on tasakaalus ning juudid, perverdid ja muud kahjurid rahvuskandist elimineeritud.

Müüki nägemise järgi peaks «Kabaree» seisma selle jagunemise veelahkmel. Nii nagu kõigub seal meie praegune maailm. Rootsist tulnud lavastusmeeskond leidis ehk, et raskel ajal on meil vaja just väga turvalist (loe: igavalt tehtud) meelelahutust, mis ei raputa, ei kisu lahti haavu, aga meenutab, et see kõik pole sugugi ammu olnud. «Mu vanaemal oli ka niisugune.»